

Naqqiut

Aalajangiiffigisassatut siunnersuut 7. Marts 2022-mersog taarserpaa

Matumuuna Inatsisartut Suleriaasianni §33 najoqqutaralugu aalajangiiffigisassatut siunnersuut tullinnguuttoq saqqummiunneqarpoq:

Inatsisartut aalajangiiffigisassatut siunnersuut pineqarpoq, Naalakkersuisut Parisimi Isumaqaatigiissummut nunatut nangaassuteqarnerup atorunnaarsinneqarnissaanik qallunaat naalakkersuisuinut nalunaaruteqarnissamik peqquneqassasut, Nunallu Naalagaaffiit Peqatigiit Silap Pissusianut Isumaqaatigiissummut UNFCCC-mut nalunaarutigineqassasoq.

(Naalakkersuisut Siulittaasuat)

Tunngavigisaq

Naalakkersuisut kissaatigaat, nunarsuarmioqataanermi silap pissusiata allanngoriartorneranut akiuiniarnermi akisussaaffimmik tigusissasugut. Pinngortitaq inuiaqatigiitsinnut tunngaviuvoq. Taamaammat akisussaaffigaarput nunat silap pissusianut sammisami nunanut siuttuusunut peqataanissarput. Avatangiisinut minguinnerusumik atueriaaseqarnermut ikaarsaartariaqarpugut tassanilu Parisimi Isumaqaatigiissut alloriarfiuvoq.

Nunatta CO₂-mik aniatitai nunarsuarmi aniatinneqartunit annikipput. Taamaakkaluartog iliuuseqartariaqarpugut aniatitsinerup annikillisarmissaanut aammalu avatangiisinut minguinnerusumik atueriaaseqarnermut ikaarsaernerup siuarsarneqarnissaanut. Ataavartumik nukissiuuteqarneritnunarsuatsinnut minguitsuutitsinissaq eqqarsaatigalugu siunissamut minguinnerusumut alloriarfiupput, uagullu nunatut nunarsuarmioqatitsinnut tunniussassaqaarpugut aammalu iluanaartuutissaqarluta.

Parisimi Isumaqaatigiissut Parisimi, Frankrigimi ulloq 12. december 2015 isumaqaatigiissutigineqarpoq, Naalagaaffiit Peqatigiit sinaakkutitut ataatsimeersuarnerani, peqatigiit ataatsimeersuarnerata 21.-ssaanni (COP21).

Parisimi Isumaqaatigiissut peqataasunit 196-nit ulloq 1. januar 2022 atsiorneqarpoq, aamma peqataasut 193-init atuutilersinneqarsimalluni. Taamaammat Parisimi Isumaqaatigiissut annertuumik tapersorsorneqarpoq. Naalakkersuisuusimasut ulloq 31. Marts 2016 aalajangerput, Danmarkip Parisimi Isumaqaatigiissummut ilanngunnerannut Nunarput ilaatinneqassanngitsoq. Maannakkut Naalakkersuisuusugut kissaatigaarput Nunarput avatangiisinut minguinnerusumik atueriaaseqarluni siuarsarneqassasoq, taamatullu Parisimi Isumaqaatigiissummut nangaassuteqarnerup maanna atorunnaarsinneqassasoq.

Parisimi Isumaqaatigiissummi siunertarineqarpoq, tunngaviumik nunarsuarmi kissakkiartornerup suliffissuaqanngikkallarnermi killiusoq agguqaatigiisillugu 2 °C-nik ataatingaatsiassagaa aammalu kissatsikkiartornerup 1,5 °C-nut killilersimaarniarneqassasoq.

Parisimi Isumaqaatigiissummi peqataasut nunatut ataasiakkaatut nuna tamakkerlugu aalajangersimasumik annikilliliinissamik iliuuseqaqataanissamut (Nationally Determined Contributions, NDC-inik) suliaqarnissaannik, aammalu iliuuseeriniakkaminnik nalunaaruteqartarnissaannik piviusunngortitsinissaannillu pisussaaffeqarput.

Tungaviumik 'ataatsimut, kisiannili assigiinngiisitaartumik akisussaaffimmik aamma nunat tamarmik immikkut pisinnaasaannik' nunagisami atugassarititat assigiinngitsut eqqarsaatigalugit Parisimi Isumaqtigiissut imaqarpoq.

Danmarkip EU-mut tunngatillugu pissusaaffiit Nunarputilaatinneqassanngilaq, nunattalu nammineerluni silap pissusianut suliniutissani aamma nammineerluni NDC-ni akisussaaffigissavai. Naak Parisimi Isumaqtigiissut tunngavimmigut inatsisitigut pituttorsimagaluartoq, taava nunani ataasiakkaani anguniakkat inatsisitigut pituttuisuunngillat.

Nunatta nuna tamakkerlugu silap pissusianut tunngatillugu periusissiasaanik suliaq aallartinneqareerpoq. Periusissiasap nunatta tungaviumik anguniagasaanut nunattalu nunatut silap pissusianut tunngatillugu suliniutaanut tunngaviusaaq.

Parisimi Isumaqtigiissummut peqataalernermi, silap pissusianut tunngatillugu nunat tamalaat suleqatigiinnerannut peqataalersinnaalissaagut.

Aningaasatigut aamma allaffissornikkut pisortanut kingunerisassa

Parisimi Isumaqtigiissummut ilanngunnermi naatsorsuutaasinnaavoq soqutigineqarnerup annertusinissaa aamma silap pissusianut tunngatillugu attuumassutilinnut aningaasaateqarfinnut assigiinngitsunut aamma nunat tamalaat oqallittarfiini, silap pissusianut qajassuussisunut avatangiisinut minguinneerusumik atueriaaseqarnermut ikaarsarnermut tapersersuisunut aningaasaliisarnermut appakaassinnaanermut.

Nunarput Parisimi Isumaqtigiissummut ilaalersinnaavoq Danmarkip nammatassatut agguagarsiaanut nammaqataannikkaluarluni aammalu siusinnerusukkat aalajangereersimasumik CO2-mik annikilliliinissamik imaluunniit siusinnerusukkat aalajangersakkanik suliuniutinik pituttorsimannikkaluarluni. Inaarutaasumik inuiaqtigiinnut aamma inuutissarsiornikkut aningaasatigut kingunerisinnaasaat apeqqutaajumarput, suut nunatta nammineq silap pissusianut iliuusissatut aalajangersornissaannut. Nunatta nammineerluni anguniagassani suliarisinnaavai, tassani immikkut inuusutissarsiuillit kommunillu tusaaniarlugit aammalu aningaasatigut ineriartornissamik pisariaqartitsineq sillimaffigineqarsinnaassalluni, taakkua ataanni nunatsinni avatangiisinut minguinneerusumut atueriaaseqarnermut ikaarsarsinnaanermut atatillugu periarfissat ilanngullugit.

Pisortani allaffissornikkut kingunerisassai eqqarsaatigalugit, nunatta Parisimi Isumaqtigiissummut ilanngunnerata malitsigissavaa, nunatta silap pissusianut tunngatillugu suliniutini Silap Pissusianut Isumaqtigiissummut paasissutissat tunniuttarnissaat. Nunatta silap pissusianut isumaqtigiissummut drivhusgassinik tigooraaneq aniatitallu maannakkut nalunaarutigisareerpai. Nalunaarutiginnittarnerlu Parisimi Isumaqtigiissummi ingerlatiinnarneqassaaq. Nunatta NDC-i piareerpagu, anguniakkanik piviusuunngortinnissaanut tunngatillugu siuariartorneq aamma nalunaarutigineqartassaaq. Nalunaarutiginnittarnissamut aningaasartuutit, aningaasaliissutaasut iluanni ingerlanneqarsinnaasut naatsorsuutigineqarpoq.

Inuutissarsiornermi aningaasatigut allaffissornikkullu kingunerisassat:

Parisimi Isumaqtigiissummut ilanngunneq inuutissarsiornermi ingerlataqartunut aalajangerneqareersumik kinguneqassanngilaq. Nunatta silap pissusianut periusissiaa, nunatta NDC-anut tunngaviliisusaaq suli suliarineqanngilaq. Taamaattumik aningaasatigut allaffissornikkulluunniit kingunerisassat maannakkumuugallartoq nalilersorneqarsinnaanngillat, soorluttaaq taamaattoq inuutissarsiornermut tunngasutigut kingunerisassat maannakkumuugallartoq nalilersorneqarsinnaanngitsut.. Silap pissusianut periusissiaq kingusinnerusukkat aalajangerneqareerpat, inuutissarsiornermik sulialinnut kinguneqarsinnaassaaq. Naalakkersuisulli

naqissuserpaat, NDC suliarineqarnerani inuussutissarsiornermik ingerlataqartut tusarnaarnissaat ilaatinneqarnissaanillu Naalakkersuisut kissaateqartut.

Aningaasatigut allaffissornikkullu innuttaasunut kingunerisassat:

Parisimi Isumaqatigiissummut ilanngunnermi aalajangerneqareersimasunik innuttaasunut kinguneqassanngilaq.

Tusarniaaneq

Siunnersuut pisortatigoortumik tusarniutigineqarpoq 25. januar 2022-miit 23. februar 2022-mut Naalakkersuisut tusarniaanermi nittartagaani. Aammalu attuumassuteqartunut assigiinngitsunut nassiunneqarnikuuvoq. Tusarniaanermi 11-it akissuteqaateqarput, tusarniaanerup allakkiaani ilanngussami sammineqarlutik suliarineqarput. Akissuteqaatit tamarmik allannguuteqaratik Naalakkersuisut tusarniaanermi nittartagaani takuneqarsinnaapput.

Ilanngussaq

1. Oqaaseqaat
2. Parisimi Isumaqatigiissut¹
3. Tusarniaanermi oqaaseqaat

¹Qallunaatut nutserneqarnera suliarineqarpoq Europa-Kommissionip rådsbeslutningianut EU'p Parisimi Isumaqatigiissummik atortussanngortitsinissaanut siunnersuummik saqqummiussaqaqarneranut atatillugu. Kalaallisut nutserneqarnera Namminersorlutik Oqartussanit suliarineqarpoq.